

VERSLAG van de vergadering van de Financiële Audit Commissie (FAC) van 26 maart 2018 in het Provinciehuis van Utrecht

Voorzitter:

Drs. J. Germs

Aanwezig:

De heer D. Straat (gedeputeerde), mw. A.M.A. Pennarts (gedeputeerde), mr. B.M.H. de Brey MBA, ir. H.P. van Essen (GroenLinks), mw. N. de Haan-Mourik (ChristenUnie), mw. drs. J.P. d'Hondt (PvdA), ir. H. IJssennagger (PVV), W.J. Joustra (VVD) en mw. drs. N.A. Krijgsman (PvdA)

Van ambtelijke zijde aanwezig:

Mw. M.L. Engelsman (adjunct-griffier) en mw. G. van Weerd (verslag).

1. OPENING EN ALGEMEEN

De voorzitter heet de aanwezigen welkom, in het bijzonder de nieuwe gedeputeerde de heer D. Straat, o.a. belast met financiën.

1.1 Opening

Gemeld wordt dat gedeputeerde Pennarts aanwezig zal zijn bij agendapunt 2.

1.2 Agenda

Akkoord.

1.3 Mededelingen

De griffier signaleert dat deze nieuwe commissie (ontstaan na opheffing van de subcommissie voor de jaarrekening) gelijkwaardig is aan de overige Statencommissies. Ook gelet op de actuele ontwikkelingen is het belangrijk dat er gedegen verslaglegging plaatsvindt.

De voorzitter constateert dat de commissie ermee instemt dat er van de vergaderingen van deze nieuwe Statencommissie notulen worden gemaakt, zoals te doen gebruikelijk is voor de vergaderingen van de overige Statencommissies.

1.4 Verslag subcommissie voor de Jaarrekening d.d. 4 december 2017

Akkoord.

1.5 Rondvraag

Geen.

Afgesproken wordt dat rondvragen voortaan voorafgaand aan de FAC-vergaderingen aan de griffie worden doorgegeven.

1.6 Memo start Financiële Audit commissie (FAC)

Het actielijstje (voortkomend uit de termijnagenda BEM) onderaan het memo wordt doorgenomen.

Op voorstel van de heer IJssennagger wordt besloten dat er voor de FAC een volwaardige termijnagenda zal worden opgesteld.

Op verzoek van de heer Wijntjes wordt aan de termijnagenda toegevoegd dat deze commissie zich namens PS ook gaat bezighouden met het vervolg van het begrotingsonderzoek.

Aldus wordt besloten.

De fractiefinanciën worden ook door de FAC worden doorgenomen. Ook dat wordt aan de termijnagenda toegevoegd.

De heer Van Essen wil graag bespreken in hoeverre deze nieuwe commissie anders is dan de Subcommissie voor de Jaarrekening en hoe de FAC zich verhoudt tot BEM.

De heer De Brey memoreert de vorming van de commissie Germs die ten behoeve van PS een voorzet heeft gemaakt volgens de methode Duisenberg voor de begrotingsbehandeling. Daar ligt voor deze nieuwe commissie een belangrijke taak.

De voorzitter licht toe dat de FAC de gehele financiële kolom van de provincie namens PS gaat toetsen en daarover adviezen zal uitbrengen. Dat is breder dan de taak van de Subcommissie voor de jaarrekening.

De heer Van Essen memoreert dat de methode Duisenberg een ingrijpende en veelomvattende methode is. Is het de bedoeling dat er ieder jaar volgens die diepgaande methode onderdelen van de begroting door de FAC worden geanalyseerd?

De voorzitter memoreert dat de FAC ook aandacht zal besteden aan de beleidsaudits. Wellicht is er geen aanleiding om dat ieder jaar te doen maar op voorhand moet dat wel aan de werkljst worden toegevoegd. De FAC gaat zich conform afspraak ook (diepgaander dan in de commissie BEM te doen gebruikelijk is) richten op de gehele financiële kolom van de provincie Utrecht tezamen met de accountant, P&C en de gedeputeerde financiën.

De heer Ijssennagger vindt een onderscheidend verschil tussen de commissie BEM en de FAC dat de commissie BEM zich vooral richt op beleid terwijl de FAC vooral een financieel technische commissie is.

Terugkomend op de opmerking van de heer Van Essen vraagt mevrouw De Haan in hoeverre de methode Duisenberg tijdelijk zal worden toegepast.

De voorzitter antwoordt dat hij op voorhand niet weet welk begrotingshoofdstuk volgens de methode Duisenberg moet worden geanalyseerd. Hij stelt voor dat punt voor de volgende vergadering te agenderen.

De heer Van Essen kan zich voorstellen dat naast FAC-leden ook andere PS-leden voor de toepassing van de tijdrovende Duisenberg-methode worden ingezet. Graag wil hij in de volgende vergadering bespreken hoe een en ander moet worden georganiseerd.

Aldus wordt besloten.

Naar aanleiding van een opmerking van de heer Ijssennagger wordt vastgesteld dat de FAC halfjaarlijks de GS declaraties/onkosten zal ontvangen (en niet per kwartaal zoals in de werkljst staat). Dat overzicht wordt 1 x per jaar besproken.

Mevrouw De Haan vraagt aandacht voor duidelijke mandatering van de FAC. Dat was ingeval van de Subcommissie voor de jaarrekening een grijs gebied. Niet alle fracties waren altijd in de subcommissie vertegenwoordigd, waardoor zij ook niet op de hoogte waren van adviezen die door de subcommissie werden uitgebracht.

De voorzitter wijst erop dat de FAC een reguliere Statencommissie is, die evenals de overige Statencommissies adviezen aan PS kan uitbrengen. Iedere fractie wordt in de gelegenheid gesteld de vergaderingen bij te wonen. Echter, collega's kunnen niet worden verplicht aan vergaderingen deel te nemen. Komen fracties niet naar vergaderingen, dan hanteert de voorzitter de spelregel dat men achteraf niet hoeft te klagen over een informatieachterstand. De overlegmomenten zijn bekend en het is aan de fracties zelf daar al dan niet gebruik van te maken.

Vastgesteld wordt dat presentaties in de FAC naar alle fracties worden gezonden, ook aan fracties die niet aanwezig waren.

De heer Van Essen heeft behoefte aan een nadere (schriftelijke) duiding van het doel en het mandaat van deze nieuwe FAC en hoe de relatie van de FAC is met de commissie BEM en GS. Dit is nergens beschreven terwijl eerder in de auditcommissie mobiliteitsfinanciën werd geconstateerd dat de provincie Utrecht niet altijd helder is over mandatering en doelen.

De heer De Brey wijst erop dat de auditcommissie mobiliteitsfinanciën o.a. de aanbeveling heeft gedaan de financiële verordening uit 2004 te updaten. Hij is ervan uitgegaan dat ook dat een taak is van de FAC.

De voorzitter zegt toe dat, gelet op voorgaande discussie en het statenvoorstel tot instelling van de FAC, het doel, het mandaat e.d. van deze commissie nader zal worden aangescherpt.

Op voorstel van mevrouw De Haan wordt besloten dat in de FAC vergadering van 18 juni a.s. de werkwijze van de FAC tot dat moment zal worden geëvalueerd.

3. Presentatie verbetering Planning&Control cyclus

Controller Erik van Wijk geeft aan de hand van sheets een presentatie over dit onderwerp. De sheets zullen naar deze commissie worden gezonden.

Tijdens de presentatie worden vragen gesteld. Het volgende komt o.a. naar voren:

- Naar aanleiding van de sheet Inhoud P&C cyclus stelt de heer De Brey de vraag of de daar genoemde data de momenten zijn waarop PS de genoemde documenten formeel vaststellen. Dat wordt bevestigd.
- De heer Wijntjes vindt de benaming “kadernota” wat verwarrend. Beter is het deze als “voorjaarsnota te bestempelen”.
- Wat betreft het schema ‘kaderstellende documenten’ wordt opgemerkt dat alle hier genoemde stukken momenteel worden geactualiseerd. Deze zullen t.z.t. ter besluitvorming aan PS worden voorgelegd.
- PS hadden de wens om de verordening interne zaken uit te splitsen in een financiële verordening en in een controleverordening. In de rapportage beleidsaudit mobiliteit staat die aanbeveling ook. Heel spoedig zullen PS de nieuwe financiële verordening en de controleverordening ter besluitvorming ontvangen.
- Op dat moment kan ook worden gesproken over de vraag hoe met de kadernota moet worden omgegaan. Er zullen informatiebijeenkomsten worden gehouden ter voorbereiding van de besluitvorming in de vergadering van juni over de financiële verordening en de controleverordening. Op een vraag van de heer Van Essen antwoordt de voorzitter dat de discussie over genoemd punt in de FAC zal plaatsvinden en niet in de commissie BEM, aangezien het hier om een technische aangelegenheid gaat.
- Alle stukken die genoemd worden op de sheet ‘kaderstelling investeren en exploiteren’ (met onderliggende werkinstructies) zullen t.z.t. ter besluitvorming aan PS worden voorgelegd. Vooral de meerjareninvesterings- en onderhoudsplannen zijn voor PS van belang.
- Het meerjarenonderhoudsplan wordt door de commissie MME vastgesteld. De heer De Brey en mevrouw d’Hondt vragen of PS alle individuele onderhoudsplannen moeten gaan vaststellen of dat deze ter informatie worden toegezonden.
De heer Van Wijk antwoordt dat de hoofdkaders zijn aangegeven in de financiële verordening, bv. de hoogte van bedragen waarover accordering van PS of GS noodzakelijk is. De verordening wordt door PS vastgesteld evenals de onderliggende nota’s (bv. kapitaalgoederen en bedrijfsvoering).
- De heer Van Essen merkt op dat de verordening interne zaken/financiële verordening direct raakt aan de rol van PS. Hoe worden PS – al in het voortraject - betrokken bij de aanpassing van deze verordening?

De heer Van Wijk antwoordt dat de verordening reeds in concept gereed is. Gewacht werd op de uitkomsten van de beleidsaudit mobiliteitgelden, immers, deze moeten worden doorvertaald naar de financiële verordening. Ambtelijk ligt dat nu voor en het concept wordt eerst ter besluitvorming aan GS aangeboden waarna de reguliere cyclus volgt. Toenmalige gedeputeerde Verbeek-Nijhof heeft toegezegd dat PS middels informatiebijeenkomsten betrokken zal worden bij de tot standkoming van de stukken. Daarin is ook voorzien en zo wordt geborgd dat PS invloed op de documenten kunnen uitoefenen.

Het meerjareninvesteringsplan en het meerjarenonderhoudsplan zijn onderdeel van de P&C producten en vinden hun weerslag in de kadernota en in de programmabegroting die vervolgens door PS worden vastgesteld.

De heer Wijntjes wijst erop dat er in het beleid uiteraard rekening wordt gehouden met de meerjarenplannen, echter, de autorisatie kan formeel slechts tot één jaar worden beperkt. Het meerjarige beeld wordt niet geautoriseerd, maar wel opgenomen.

De heer Van Essen vindt het belangrijk dat er ruim de tijd wordt genomen voor discussies, zodat PS daadwerkelijk vroegtijdig bij keuzes worden betrokken en aan het stuur kunnen zitten. Zo heeft hij ook de aanbeveling uit de beleidsaudit mobiliteitsfinanciën gelezen.

De heer De Brey gaat ervan uit dat PS niet de behoefte hebben tot op het kleinste detailniveau de plannen te autoriseren, de VVD heeft die behoefte in ieder geval niet. Wel is het belangrijk dat PS in het proces van de verordeningen worden meegenomen, ook in de keuzes die moeten worden gemaakt en in de keuzes die op dat vlak door andere provincies zijn gemaakt.

De heer Wijntjes wijst erop dat een meerjarenplan Wegen, dat door GS wordt opgesteld, niet geldig is voor alle begrotingscycli na de vaststelling van dat plan. Daarover lijkt een misverstand te bestaan.

De heer Van Wijk wijst erop dat de reconstructie van een weg meestal langer duurt dan een jaar. Vaak gaat het om meerjarige projecten. Het is bijna niet mogelijk een besluit over een investering op projectniveau al na een jaar terug te draaien. Immers, de provincie is op basis van door PS goedgekeurde investeringen verplichtingen aangegaan.

Mevrouw De Haan heeft ervaren dat er door de provincie veel informatiesessies worden georganiseerd en dat is goed. Tegelijkertijd is het haar niet duidelijk geworden of de inbreng van PS heeft geleid tot een substantiële aanpassing van beleid. Er is een verschil tussen PS informeren en PS laten participeren in het beleid. Zij wil daar graag nog eens over van gedachten wisselen.

De heer Van Essen vraagt of er een tijdpad kan worden opgesteld voor de financiële verordening en op welke wijze en wanneer PS daarbij worden betrokken.

Gedeputeerde Straat wil de verwachtingen over en weer duidelijk hebben over besluiten van GS die gevolgd worden door informatieve sessies. Hij begrijpt dat PS, voorafgaand aan het GS besluit, invloed willen hebben bv. op de financiële verordening. Dan is het beter de informatieve sessie voorafgaand aan dat besluit van GS te organiseren. Dat wordt nu niet afgesproken terwijl hij de indruk krijgt dat die behoefte wel leeft.

De heer Groothuizen vraagt of het in dit kader gaat om een GS voorstel of om een GS besluit. Is dat laatste het geval, dan is de inbreng van PS tijdens een later te houden informatiesessie inderdaad “mosterd na de maaltijd”. Gaat het om een voorstel van GS, dan hebben PS het laatste woord. Hij is ervan uitgegaan dat de financiële verordening een bevoegdheid van PS is.

Gedeputeerde Straat stelt voor de informatieve sessie over de financiële verordening voor PS te organiseren, weliswaar na de ambtelijke afronding, maar voorafgaand aan het besluit van GS. GS kunnen daardoor de inbreng van PS daadwerkelijk meenemen in het uiteindelijke voorstel.

De voorzitter constateert dat de FAC instemt met voornoemd voorstel van de gedeputeerde.

In relatie tot de doelenboom vraagt de heer Groothuizen zich af waarom alleen GS, en niet PS, bij de tactische invulling van beleid worden betrokken. Vaak roept de tactische invulling van beleid ook politieke vragen op. Hij wil zich niet vastleggen op de gedachte dat PS daar niet meer aan te pas zouden komen.

De heer Van Wijk licht vervolgens de laatste sheet toe, nl. het versterken van de financiële functie. Geacht wordt de interne rapporteringscyclus af te stemmen op de externe rapporteringscyclus en daar een efficiency- en kwaliteitsslag op maken.

De heer Wijntjes las in het commissieverslag dat de accountant van oordeel is dat de medewerkers, die bij P&C betrokken zijn, goed functioneren maar dat er nog veel te winnen valt aan de kwaliteit van managers in dit huis. Hij vraagt waarom dat element niet is opgenomen bij het versterken van de financiële functie.

De heer Van Wijk antwoordt dat dit geen verantwoordelijkheid van concerncontrol is. De directie is verantwoordelijk voor de inrichting van de organisatie.

De heer Wijntjes vraagt of er in huis voldoende aandacht is voor het serieuze signaal van de accountant over de kwaliteit van het management in relatie tot het P&C proces. Op dat niveau is een verbeterslag noodzakelijk.

De voorzitter constateert dat het hier gaat om een vraagstuk dat in de PS vergadering thuishoort.

Mevrouw De Haan verwijst naar de digitale ontsluiting van P&C producten, zie laatste sheet. Zij wil graag vanuit die producten doorklikken op allerlei onderliggende informatie over de beleidscyclus zodat de samenhang tussen de onderdelen duidelijk wordt.

De heer Van Wijk antwoordt dat daar invulling aan wordt gegeven.

De voorzitter dankt de heer Van Wijk voor zijn presentatie en toelichting.

2. PRESENTATIE ACCOUNTANT EY

De voorzitter heet de accountants van EY welkom, nl. mevrouw Marianne van Kimmenade en de heer Jelle Smit. Zij geven een toelichting op de actuele jaarrekeningcontrole provincie Utrecht. Ook staan ze kort stil bij de rol van deze nieuwe FAC. Als bijzonderheid is de casus klokkenluider aan het dossier van de accountant gekoppeld.

Actuele jaarrekening controle:

Pag. 6, aanbestedingen. De interne controle van de provincie geeft als uitkomst dat deze (bij de gebiedscommissies) niet vlekkeloos is verlopen. Het gaat om een fout van € 8 ton en een onzekerheid van € 2,7 miljoen. De accountant moet dat nog inhoudelijk gaan beoordelen. Het bedrag van € 8 ton blijft binnen de toleranties, aldus de heer Smit. De accountant gaat onderzoeken of er nog meer van vergelijkbare dossiers zijn.

Op vragen van de commissie of dit gevolgen heeft voor de opdracht aan de gebiedscommissies, antwoordt de heer Smit dat dit niet aan hem is daarover een standpunt in te nemen maar aan de organisatie. De voorzitter constateert dat PS hierover een vraag aan GS kunnen voorleggen.

De heer Wijntjes vraagt of de accountant bij de beoordeling van de rechtmatigheid enige nuance betracht of gaat het slechts om 'goed' of 'fout'?

De heer Smit antwoordt dat het 'fout' is, wanneer de fout wordt vastgesteld en de jurisprudentie en de wet- en regelgeving niet zijn nageleefd.

De heer Wijntjes vraagt of het een verzachtende omstandigheid is wanneer geconstateerd wordt dat het feit dat er (ten onrechte) niet is aanbesteed, de provincie veel geld heeft bespaard. De heer Smit antwoordt dat dit geen rol speelt. De heer Wijntjes begrijpt derhalve dat rechtmatigheid ook zeer ondoelmatig kan zijn. De heer Smit geeft aan dat doelmatigheid geen onderdeel is van de accountantscontrole. Het beoordelen van doelmatig handelen is een verantwoordelijkheid van de organisatie.

De heer Groothuizen leest bij de Uithoflijn: “het verschuivingsgevaar van investeringen naar kosten”. Dat lijkt hem een beperkt risico. In dit kader noemt de accountant slechts een specifiek element, terwijl de omvang van de feitelijke overschrijding van het budget Uithoflijn zeer groot is. Hoe moet hij dat plaatsen? De heer Smit antwoordt dat de accountant het risico op voornoemd verschuivingsgevaar heeft onderkend, op basis van de mediaberichten over de bijstelling van het budget Uithoflijn. De omvang van dit risico is op voorhand niet duidelijk.

Mevrouw Van Kimmenade memoreert dat de accountant de controle risicogericht uitvoert. O.a. wordt er gelet op schattingsposten. Dat zijn posten waarvan pas achteraf met zekerheid kan worden geverifieerd wat de werkelijkheid was. De accountant moet het doen met vooruit kijken, dus de toetsing van schattingsposten zijn voor de accountant van groot belang.

De Uithoflijn is een groot project met veel partijen. De werkelijkheid kan wel eens afwijken van de boeken. Op dat vlak onderkent de accountant een managementbeïnvloedingsrisico. Er zijn verschillende knoppen om aan te draaien om het project te verantwoorden. De accountant checkt of de juiste knoppen zijn gehanteerd.

De heer Wijntjes verduidelijkt dit aan de hand van het volgende voorbeeld. Wanneer PS niet zouden worden geïnformeerd over een dreigende budgetoverschrijding van een investeringskrediet, dan kan de provincie daar een andere oplossing voor bedenken. Een mogelijkheid is om gelden, die in het reguliere dienstbudget over zijn, door te schuiven naar de kosten van het project, waardoor het krediet binnen de door PS vastgestelde kaders blijft.

De accountant bevestigt dat dit verschuivingsgevaar zich inderdaad kan voordoen.

Mevrouw Van Kimmenade verduidelijkt desgevraagd dat de accountant verplicht is frauderisico's te onderkennen. Deze kunnen te maken hebben met het bewust laten uitstromen van middelen maar ook met management beïnvloeding. Het eerder genoemde verschuivingsgevaar in relatie tot investeringen/kosten Uithoflijn is een managementbeïnvloedingsrisico en wordt om die reden specifiek voor de provincie Utrecht opgevoerd. Dit risico wordt overigens niet ingegeven door de politieke en maatschappelijke discussie over de Uithoflijn.

De heer Van Essen verwijst naar de algemene bevindingen. De accountant geeft aan dat de betrouwbaarheid en de compleetheid van de informatie voor verbetering vatbaar is evenals de ICT beheersmaatregelen. Zijn vraag is of de accountant in dat opzicht wel enige verbetering ziet ten opzichte van voorgaande jaren.

De heer Smit antwoordt dat een verbetering zichtbaar is, maar het systeem kan nog niet alle benodigde informatie leveren. Op dat vlak ligt er nog een uitdaging.

Mevrouw De Haan meent dat vorig jaar de vraag is gesteld of 100% betrouwbaarheid in de informatievoorziening wel haalbaar is en dat het wellicht beter zou zijn om op dat vlak met 95% te gaan rekenen.

De heer Smit geeft aan dat toen inderdaad gesteld is dat 100% betrouwbaarheid een grote uitdaging is en dat wellicht gekozen moet worden voor een wat lager maar wel haalbaar acceptabel percentage voor de provincie. Daarbij moet dan wel worden gezien hoe resterende risico's toch met gegevensgerichte werkzaamheden kunnen worden afgedekt. O.a. werd toen gesproken over de mogelijkheid om als organisatie een businesscase op te stellen en na te gaan of men al dan niet met dit systeem door moet gaan en of de impact daarvan op de controle acceptabel is of niet.

De heer Van Essen vraagt of de problemen in de ICT of in de processen zitten.

De heer Smit antwoordt dat het om een combinatie van beide gaat. Procedures kunnen optimaal worden ingericht maar zonder ICT systemen zullen ze niet functioneren. Mevrouw Van Kimmenade verwijst naar de managementletter waarin opmerkingen worden gemaakt over de kwaliteit en de zichtbaarheid van de beheersmaatregelen en van de IT beheersmaatregelen.

Rollen FAC:

Mevrouw Van Kimmenade gaat vervolgens in op de rollen, het doel en de werkwijze van de FAC, zie pag 10.

Doel van deze auditcommissie is volgens de accountant afstemming en evaluatie van de auditinstrumenten in dit huis, zoals de interne onderzoeken, de externe audits en de statenaudits. Eén daarvan is de accountantscontrole en de rekenkameronderzoeken. De auditcommissie moet zich vergewissen van de betrouwbaarheid van aangeleverde informatie. De auditcommissie kan ook aandacht vragen voor effectieve risicobeheersing wanneer dat onvoldoende aanwezig zou zijn.

Voor het overige zij verwezen naar het overzicht op pag. 10, o.a. wat betreft werkwijze, communicatie en rapportering. In het algemeen kunnen de vergaderingen van de FAC openbaar zijn maar wellicht vragen bepaalde dossiers erom dat ze niet openbaar worden behandeld.

Ook is het goed vooraf na te denken over het feit dat de FAC op onderdelen meer voorkennis heeft dan de overige statenleden.

De heer Groothuizen meent dat de opmerking over openbare en niet openbare behandeling van dossiers in PS- en commissieverband algemeen geldt. Hij vraagt waarom de accountant specifiek deze opmerking in FAC verband maakt.

Mevrouw Van Kimmenade antwoordt dat deze commissie een rol kan hebben bij het meekijken naar tussentijdse bevindingen die uit onderzoeken voortkomen, maar nog niet met de buitenwereld gedeeld kunnen worden. Vaak volgt er een hoor- en wederhoor fase en de zorgvuldigheid vraagt dat dit niet in de openbaarheid kan plaatsvinden.

De voorzitter licht toe dat PS hechten aan het principe van openbaarheid. Is dat niet mogelijk, dan moet er geheimhouding worden opgelegd en daarover zijn specifieke afspraken gemaakt.

Op een vraag van de heer Van Essen, antwoordt de voorzitter dat de uitkomsten van Rekenkameronderzoeken worden besproken door de functionele commissie waar het onderzoek betrekking op heeft.

De heer Van Essen vraagt hoe dat zich dan verhoudt tot de FAC.

Mevrouw Van Kimmenade antwoordt dat de accountant niet bedoelt te stellen dat de rekenkameronderzoeken door de FAC moeten worden behandeld. De accountant adviseert de FAC wel een coördinerende rol te vervullen om te voorkomen dat rekenkameronderzoeken een zelfde doel en scope gaan krijgen als het onderzoek van de accountant. Zo worden dubbelingen voorkomen.

Casus klokkenluider:

De accountant heeft hierover eerder schriftelijk met PS gecommuniceerd, zie brief van 2 maart jl. Ook heeft EY over deze casus gesproken met de cdK en de gedeputeerde.

De organisatie is verplicht integriteitmeldingen altijd aan de accountant door te geven maar dat was nu niet gebeurd. Om die reden is de accountant verplicht zelfstandig onderzoek te doen naar de feiten rond de klokkenluidermelding en daarover met de organisatie in gesprek te gaan. De feiten zijn inmiddels vertaald naar de mogelijke invloed op de jaarrekening.

Eerder maakte mevrouw Van Kimmenade melding van frauderisico's op dossiers, risico's van managementbeïnvloeding en risico's rond integer management. Wanneer de accountant twee jaar geleden naar de organisatie had gekeken, en weet had gehad van de onlangs geconstateerde feiten, dan is het de vraag of de accountant tot dezelfde conclusie zou zijn gekomen. Het antwoord daarop is "nee". Dan had de accountant specifiek op bepaalde processen ingezoomd, bv. van de governance van de Uithoflijn, de leverancier e.d.

De controle werd toen echter uitgevoerd zonder dat de accountant wist dat zij op bepaalde onderdelen verder de diepte in moest gaan.

Mevrouw Van Kimmenade wijst vervolgens op de samenloop met het onderzoek dat op verzoek van PS door de Randstedelijke Rekenkamer (RRK) wordt uitgevoerd, gericht op de bestuurlijke en ambtelijke aansturing van het project Uithoflijn. Dat is ook de scope die de accountant voor ogen heeft bij het onderzoek dat nog moet worden uitgevoerd.

Hoe kan dat het beste vorm krijgen?

De accountant verzoekt de provincie dat onderzoek uit te voeren en PS hebben besloten dat door de RRK te laten uitvoeren. De opdrachtinvulling door de RRK moet zodanig vorm krijgen, dat er antwoord wordt gegeven op alle vragen van de accountant. De accountant wil dan ook graag meekijken met de opdrachtverstrekking aan de RRK. Als de scope afwijkt van hetgeen de accountant voor ogen heeft, dan kan de accountant de provincie verzoeken aanvullende onderzoeken alsnog zelf te gaan uitvoeren. De accountant vindt het belangrijk dat de FAC in deze een coördinerende rol op zich neemt.

Gedeputeerde Pennarts begrijpt het verzoek van de accountant om de opdrachtformulering het liefst via de RRK te doen. Echter, de Randstedelijke Rekenkamer is onafhankelijk. Wel moeten de onderzoeksvragen goed op elkaar worden afgestemd. Zij kan zich voorstellen dat het onderzoek van de RRK later wordt aangevuld met een tweede deel, dat door de provincie in opdracht van de accountant wordt uitgevoerd. De coördinatie daarvan zou dan in handen moeten komen van de voorzitter van de FAC. Zo krijgt men een voldoende brede scope van het onderzoek, met onderlinge afstemming, om dubbelingen te voorkomen.

Mevrouw d'Hondt vindt het verwarrend. Zij begrijpt nu van de accountant dat die in feite hetzelfde wil gaan onderzoeken als de Randstedelijke Rekenkamer. Was dat eerder bekend geweest, dan hadden PS de RRK wellicht niet voor een onderzoek behoeven in te schakelen. De toelichting van mevrouw Van Kimmenade over het accountantsonderzoek is ook niet identiek aan de toelichting van gedeputeerde Pennarts in haar memo van 15 maart jl. Daarin staat dat het onderzoek betrekking heeft op de effecten van de kostenoverschrijdingen op de jaarrekening van de gehele provincie. PS willen specifiek inzoomen op de tijdslijn en wat er feitelijk in het proces is gebeurd.

Mevrouw Van Kimmenade verwijst naar de brief van gedeputeerde Pennarts waarin o.a. staat: "het evalueren van de mogelijke impact op de jaarrekening van de provincie van de jaren voorafgaand aan 2017." GS hebben dat punt wel degelijk opgevoerd.

Mevrouw d'Hondt leest in die brief ook: "Om de controlerende taak in het kader van het dossier uit te kunnen voeren is het bewaren van enige afstand tot de uitvoering van het te verrichten onderzoek noodzakelijk." Echter, de accountant vraagt de FAC nu om een coördinerende rol uit te voeren en te bewaken dat de onderzoeken op elkaar aansluiten. Wat is nu precies de bedoeling?

Gedeputeerde Pennarts legt uit dat de accountant de taak heeft extra onderzoek uit te voeren in het kader van de jaarrekening. PS hebben behoefte aan waarheidsvinding en om die reden hebben zij opdracht gegeven voor de uitvoering van een RRK-onderzoek. De onderzoeksvragen over en weer ontlopen elkaar niet veel. Haar gedachte is de onderzoeken zo goed mogelijk samen te doen. De scope die PS voor hun onderzoek meegeven, komt voor een deel overeen met het onderzoek van EY. Wanneer de scope van het RRK onderzoek is bepaald, zal moeten worden bezien of dat voldoende tegemoet komt aan de wens van de accountant. Eventueel kan er door de provincie aanvullend onderzoek worden uitgevoerd om de scope voldoende breed te maken. In dat geval zou er sprake kunnen zijn van twee onderzoeken. Hoe dan ook is het van belang dat PS daarop aangesloten blijft via de FAC. De gedeputeerde heeft dat PS ook toegezegd.

De heer De Brey signaleert dat de PvdA de bedoeling had om het rekenkameronderzoek van de provincie gelijk te laten oplopen met het rekenkameronderzoek van de stad Utrecht. Het wordt wellicht erg verwarrend wanneer de accountant een derde onderzoek gaat uitvoeren.

Mevrouw Van Kimmenade verwijst naar sheet 3. De accountant heeft slechts geconstateerd dat de RRK ook een onderzoek gaat doen. EY signaleert slechts dat afstemming tussen onderzoeken efficiënt zou zijn. Drie weken geleden is met de provincie over een onderzoek van de accountant gesproken. Toen werd nog niet met PS gesproken omdat op dat moment nog niet alle feiten boven tafel waren. Het zou erg voorbarig zijn geweest om als accountant op dat moment al met PS in gesprek gegaan.

EY meent dat veel problemen rond de overschrijding van de Uithoflijn budgetten te herleiden zijn naar de governance, rollen, taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van verschillende spelers in dit huis en buiten dit huis, zoals het voormalig BRU en het projectbureau Uithoflijn. Ook vraagt de accountant inzicht in de besluitvormings- en de goedkeuringsprocessen alsmede de interne borging daarvan. Vervol-

gens zal worden geëvalueerd hoe dat in totaliteit heeft gewerkt vanaf het begin tot het heden binnen de provincie, het voormalig BRU en het projectbureau Uithoflijn.

In de klokkenluidermelding zijn er ook aanwijzingen van een mogelijke belangenverstrengeling. De provincie heeft daar eigen onderzoek naar uitgevoerd maar dat had een andere scope dan de accountant zou hebben gedaan. Derhalve vraagt de accountant de provincie om uitbreiding van de onderzoeken die hebben plaatsgevonden, als het gaat om mogelijke belangenverstrengeling. Dat beziet het tijdvak vanaf de start van de Uithoflijn project tot heden.

Mevrouw d'Hondt begrijpt dat de accountant wacht op de uitkomsten van het RRK onderzoek, voordat de jaarrekening 2017 kan worden vastgesteld. Zij begrijpt dat vaststelling van dat document niet voor 1 juli a.s. kan plaatsvinden, de uiterste termijn die BZK hanteert.

De voorzitter stelt voor de eisen van de accountant op korte termijn kenbaar te maken aan de RRK, zodat die in het RRK onderzoek kunnen worden meegenomen en dubbeling wordt voorkomen. Dat lijkt hem efficiënt.

Mevrouw Krijgsman memoreert dat tijdens de laatste PS vergadering werd betwijfeld of vaststelling van de jaarrekening 2017 voor de zomer gaat lukken, omdat de RRK zijn eigen agenda bepaalt. Dat vereist het tijdig aanvragen van uitstel voor het indienen van de provinciale jaarrekening.

Haar vraag aan de accountant is waarom EY een paar weken geleden niet met PS in gesprek is gegaan. De regeling Klokkenluider eist dat er onderzoek wordt verricht, los van allerlei details. PS hadden h.i. wel degelijk moeten worden geïnformeerd over de betekenis van de regeling klokkenluider voor de jaarrekening en voor de accountantscontrole.

Mevrouw Van Kimmenade verwijst naar de brief die EY hierover geschreven heeft. Echter, op dat moment wist de accountant alle feiten nog niet. EY heeft de casus van de klokkenluider en de informatie van dat moment doorgenomen en dat heeft ertoe geleid dat de scope van het onderzoek op verzoek van de accountant aanzienlijk moest worden verbreed. Dat is een belangrijke stap geweest.

Mevrouw d'Hondt memoreert dat in die brief ook melding wordt gemaakt van een te eenzijdig perspectief. Wat wordt daarmee bedoeld?

Mevrouw Van Kimmenade verduidelijkt dat de accountant bij een klokkenluidermelding de plicht heeft na te gaan wat dat had betekend wanneer die informatie bij de accountant bekend zou zijn geweest en hoe dat de controle en de risico-inschatting had geraakt. Dat heet integriteitsfrauderisico en zo moet dat in het dossier worden benoemd. Die scope had EY voor ogen. De klokkenluidersregeling is een wat andere context maar de accountant, die met controlestandaarden te maken heeft, moet bij bepaalde signalen altijd tot handelen overgaat. Echter, eerst moet de accountant goed weten wat er aan PS moet worden verteld.

De heer Wijntjes is het eens met het voorstel van de voorzitter om op korte termijn een gesprek te organiseren tussen de provincie, de accountant en een vertegenwoordiging van de RRK om de onderzoeken op elkaar af te stemmen.

Overigens is het hem niet duidelijk waarom de accountant het onderzoek zelfs tot naar de BRU periode wil uitstrekken. Zo wordt er in feite een historisch onderzoek van gemaakt. De taken van het BRU zijn in 2015 door de provincie overgenomen en vanaf dat moment is de provincie verantwoordelijk.

Mevrouw Van Kimmenade antwoordt dat een en ander samenhangt met de feiten en de dossierstukken waar de accountant van heeft kennisgenomen.

De heer Van Essen memoreert dat PS vorige week hebben besloten tot een RRK onderzoek in de veronderstelling dat er sowieso een onderzoek zou komen, om tegemoet te komen aan de wens van de accountant. De indruk bestond dat beide onderzoeken enigszins los van elkaar stonden. De RRK is onafhankelijk en onduidelijk is hoe snel dat onderzoek kan worden afgerond terwijl snelheid geboden is voor de

vaststelling van de jaarrekening. Hij stelt voor dit bij de rekenkamer na te vragen. Hij vraagt wie hierin het voortouw neemt.

Mevrouw Engelsman verduidelijkt dat de RRK in de volgende MME commissievergadering komt toelichten hoe er op het verzoek van PS zal worden gereageerd. Zij stelt voor de huidige input/presentatie van de accountant snel door te sturen naar de RRK, zodat zij dat kunnen meenemen bij hun inbreng en daarop kunnen reageren. Zo horen PS snel wat de mogelijkheden zijn van de RRK.

Zij zegt toe de vraag aan de RRK voor te leggen wat er precies wordt onderzocht, hoeveel tijd daarvoor nodig is en of dat volledig tegemoet komt aan de wens van de accountant, met het verzoek daarop terug te komen in de komende MME commissievergadering.

Gedeputeerde Pennarts verwijst naar sheet 2 casus klokkenluider. GS schatten in dat het eerste deel zoveel mogelijk overeen zal moeten komen met de opdracht van de RRK. In haar memo sprak zij ook over het tweede deel, nl. de nadere uitdieping van de juridische en arbeidsrechtelijke kant. Zij beschouwt dat als een extra aanvullende opdracht voor de provincie met coördinatietaak voor de FAC.

De RRK is autonoom in haar opdrachtbeschrijving. Zij vindt het onwenselijk dat er een onderzoek door de RRK en daarnaast een apart onderzoek van de provincie in opdracht van EY zou worden gedaan. Dat kan erg ingewikkeld worden en zij zou dat willen vermijden.

Het is de bedoeling om het eerste deel van het onderzoek, het governance-deel, zo veel mogelijk te linken aan de RRK. De controller zal over deze kwestie nog deze week contact opnemen met de RRK over het tijdpad.

De heer Groothuizen kan op voorhand niet uitsluiten dat EY toch nog specifieke vragen moet gaan bestuderen voor de afronding van het jaarrekeningproces.

Gedeputeerde Pennarts blijft van oordeel dat het onwenselijk is dat dezelfde vragen twee keer worden onderzocht. Mocht de scope van de RRK smaller worden, dan zal de provincie aanvullend onderzoek moeten doen omdat men tegemoet moet komen aan de wens van de accountant.

Gedeputeerde Straat legt uit dat, wanneer de jaarrekening niet wordt vastgesteld, het jaarrekeningresultaat niet voor de kadernota kan worden gebruikt maar dat lijkt in financiële zin oplosbaar. Hij zegt toe dat de commissie daarover een memo zal ontvangen. Vooralsnog gaat hij ervan uit dat de kadernota volgens de reguliere planning in PS aan de orde kan worden gesteld.

Mevrouw d'Hondt vindt het onwenselijk de vaststelling van de jaarrekening afhankelijk te maken van het onderzoek van de RRK, terwijl daar vorige week nog niet eens sprake van was. Beter is het de volgorde om te draaien, nl. onderzoek uitvoeren, zoals dat ook zonder de RRK zou zijn gedaan, en waar nodig aanvullend onderzoek door de RRK laten uitvoeren, mocht daar behoefte aan bestaan.

Gedeputeerde Pennarts wijst erop dat PS gevraagd hebben om een onderzoek van de RRK maar het blijft onwenselijk om over een zelfde soort vraagstelling twee verschillende onderzoeken –omwille van tijds-winst- te laten uitvoeren. Zij vindt dat schadelijk en verwacht daarover veel politieke onrust. Zij gaat ervan uit dat de RRK, gezien de ernst van het verhaal, snel met het onderzoek zal gaan beginnen. Zij dienen zo maximaal mogelijk de scope af te dekken en daar, waar dat niet het geval is, doet de provincie in opdracht van de accountant aanvullend onderzoek.

De heer Van Essen vraagt wie de lead heeft bij het tweede, aanvullende onderzoek. Ook vraagt hij naar de verdere consequenties wanneer de accountant de jaarrekening niet tijdig kan goedkeuren.

Gedeputeerde Pennarts licht toe dat de provincie opdrachtgever is van het aanvullende onderzoek, dus het tweede deel. EY doet zelf geen onderzoek maar heeft kenbaar gemaakt welke informatie zij van de provincie verwacht en daarvoor zal worden gezorgd.

De voorzitter meldt dat de door PS vastgestelde jaarrekening van de provincie met een goedkeurende accountantsverklaring voor 15 juli bij BZK moet zijn ingeleverd. Lukt dat niet, dan moet dat tijdig aan BZK worden gemeld.

Gedeputeerde Straat licht toe dat deze kwestie reeds aan BZK is gemeld en dat daarover binnenkort met het ministerie wordt gesproken. De uitkomsten van dat overleg zullen zo spoedig mogelijk aan PS worden doorgegeven.

De voorzitter rondt dit agendapunt af met de toezegging dat partijen elkaar over een weer goed over de vervolgstappen zullen informeren.

4. Overzicht onkostenvergoeding GS 2^e halfjaar 2017

Mevrouw d'Hondt vraagt waarom de naam van de provinciesecretaris in verschillende declaratieformulieren is weggehaald. Zij vindt dat met het oog op transparantie onwenselijk.

De voorzitter zegt toe dat dit niet meer zal voorkomen. Een en ander zal alsnog worden gerectificeerd.

5. Sluiting

Niets meer aan de orde zijnde, sluit de voorzitter de vergadering.